

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ : ΜΝΗΜΕΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Πέτρες...

Πάνε πεντέξι χρόνια. Επισκέπτης στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου, αρκετά κοντά στη Βεργίνα — οι κάτοικοι της οποίας διαδηλώνουν τούτες τις μέρες, με το αίτημα να μην εγκατασταθεί βουστάσιο, δίπλα στις τούμπες με τους τάφους των Μακεδόνων — θαύμασα πρώτα τα ευρήματα του Μουσείου και του κεντρικού, φυλασσόμενου χώρου, κι ύστερα προχώρησα στη γειτονική, «υποδεέστερη» αρχαιολογική περιοχή, επίσης προστατευόμενη, πλην με πρόχειρο φράχτη. Σε λίγο ακούστηκαν κουδούνια και βελάσματα· ο τσοπανάκος έσυρε την ταπεινή αμπάρα και το κοπάδι πέρασε δίπλα στα υπολείμματα του ναού της Ίσιδας, ομολογώ με κάποια συστολή, αποκτημένη έπειτα από ποιος ξέρει πόσες φωνές του βοσκού. Μάλλον φυσική η ενόχληση, καταπραΰνθηκε κάπως από την παρατήρηση του πιτσιρικού μου:

«Έλα μωρέ μπαμπά, πέτρες είναι. Κι από που θα περάσουνε τ' αρνάκια;» Για αιώνες ολόκληρους, σκλαβωμένους αιώνες, κι όσο το όνομα «Έλλην» χανόταν μέσα στις στοές της μνήμης, πέτρες ήταν, σωριασμένες οι πιο πολλές από την επιθετική νέα θρησκεία. Τις έτρωγε ο χρόνος· η ανάγκη έλιωνε τα μάρμαρα και κέρδιζε ασβέστη, κέρδιζε φάρμακο δηλαδή. Κι όταν με τον καιρό ακούστηκε το μακρουγιάννιο εκείνο «για τούτες εδώ τις πέτρες πολεμήσαμε» για σαλό θα τον πέρασαν πολλοί το στρατηγό, όπως σήμερα ακόμη περνάμε εμείς για σαλούς τους Γιαπωνέζους ή τους Γερμανούς που ξεφυτρώνουν και στα ερείπια εκείνα που δεν τα υποδεικνύει κανένας χρηστικός τουριστικός χάρτης.

Όσπου αποδείχτηκε πως οι πέτρες δεν είναι μόνο κειμήλια και παρακαταθήκη και αίγλη, δεν είναι μόνο πόρος της μνήμης αλλά και πόρος του χρήματος. Πόσα μέρη της Ελλάδας δεν χρωστάνε τη μισή τους τουλάχιστον φήμη, άρα και τους μισούς επισκέπτες τους, στα μάρμαρά τους;

Και κάπως έτσι, πήρε ελαφρώς το χρώμα της ιδιοτέλειας η αγάπη μας γι' αυτά. Τα έχουμε ανάγκη, άρα τα νοιαζόμαστε, κι ας μη μας φέρνει πολύ συχνά ο δρόμος μας ως αυτά, γεγονός πάντως που δεν μας απαγορεύει να οργιζόμαστε για τα ποικίλα ελγίνεια. «Πόσοι ανεβαίνουν ως εδώ;» ρώτησα λίγα χρόνια πριν το φύλακα στο θαυμαστό Επικούρειο Απόλλωνα — μια πρόκληση προς το ύψος των θεών —, στα βουνά της Πελοποννήσου. «Πες χίλιοι τον Ιούλιο κι άλλοι τόσοι

τον Αύγουστο. Οι εφτακόσιοι ξένοι. Κι έχουν και τα βιβλία τους με όλη την ιστορία. Ενώ εμείς, ένα δίφυλλο δίνουμε, κι αν δεν έχει τελειώσει» Κι οι πέτρες, πέτρες μένουν, φόντο σε αναμνηστικές φωτογραφίες.

*Παντελής Μπουκάλας
Από τον ημερήσιο Τύπο*

Σαλός = τρελός

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης

Οι χώροι θέασης και ακρόασης που δημιούργησε η ελληνική αρχαιότητα αποτελούν για πολλούς λόγους μιαν από τις πιο σημαντικές ομάδες μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Πρώτα απ' όλα, γιατί οι χώροι αυτοί, ως τόποι μαζικής συγκέντρωσης, για θρησκευτικούς, πολιτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, εκφράζουν στην αρχιτεκτονική με τον προφανέστερο τρόπο τη δημοκρατική αντίληψη για τη ζωή και την έντονη αίσθηση κοινότητας που χαρακτήρισε τον αρχαίο βίο. Τα σχετικά αρχιτεκτονικά σχήματα εκείνης της δημιουργίας (θέατρα, βουλευτήρια κλπ.) εξακολουθούν μέχρι σήμερα να εξυπηρετούν ανάλογες δραστηριότητες.

Ένας δεύτερος λόγος για την ιδιαίτερη σημασία αυτών των χώρων είναι ότι το θέαμα και ο λόγος που αναπτυσσόταν μέσα σ' αυτούς, ιδιαίτερα το ψυχαγωγικό θέαμα, με την πραγματική έννοια της ψυχαγωγίας, της αγωγής της ανθρώπινης ψυχής, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά πολιτισμικά αγαθά. Από τη γέννηση του δράματος στους χώρους λατρείας της αρχαίας Ελλάδας μέχρι και σήμερα ο λόγος και η δράση που **εκτυλίσσεται** μέσα σε θεατρικούς χώρους παράγουν πολιτισμό.

Και ένας τρίτος λόγος είναι ότι στο χώρο της Μεσογείου, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, σώζονται σε μεγάλο αριθμό οι χώροι στους οποίους ασκήθηκε από την εποχή της διαμόρφωσής της η θεατρική δημιουργία. Οι χώροι αυτοί, περισσότερο από όσο όλα τα άλλα **κατάλοιπα** του παρελθόντος, ασκούν στη σύγχρονη κοινωνία αλλά και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, μιαν ιδιαίτερη πρόκληση επαφής του παρόντος με το παρελθόν, επειδή προσφέρονται κατ' εξοχήν για χρησιμοποίησή τους με την ίδια λειτουργία για την οποία σχεδιάστηκαν. Αυτή η επαφή του παρόντος με το παρελθόν, όχι μόνο των ειδικών αλλά και του ευρύτερου κοινού, είναι μια βασική **επιδίωξη** της σύγχρονης αρχαιολογίας, η οποία βλέπει τη δικαίωσή της στη βίωση από την

κοινωνία του ιστορικού περιεχομένου και του μηνύματος ζωής των μνημείων. Αλλά και από την άλλη πλευρά, η βίωση των μνημείων και η ένταξή τους στη ζωή εξελίσσεται από τάση σε απαίτηση της σύγχρονης κοινωνίας.

Β. Λαμπρινουδάκης, «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης», στον συλλογικό τόμο «Διάζωμα» κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, Εκδόσεις Διάζωμα 2009 (Διασκευή).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1^η Δραστηριότητα

Να αναφερθείτε σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων, για ποιους λόγους σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου **II** οι χώροι θέασης και ακρόασης που δημιουργήσε η ελληνική αρχαιότητα αποτελούν μian από τις πιο σημαντικές ομάδες μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

Με αφορμή το κείμενο **I**, διερευνήστε αν η ελληνική εκπαίδευση προσφέρει την απαραίτητη υποδομή, ώστε τα αρχαία μνημεία, πέρα από «τόροι χρήματος» να είναι και «τόροι μνήμης» για τις νέες γενιές. Αν όχι, τι χρειάζεται να γίνει;

Μονάδες 15

3^η Δραστηριότητα

Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο **II**; Να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Μονάδες 10

4^η Δραστηριότητα

Τι σκέψεις σας προκαλεί η παρακάτω εικόνα; Να αναπτύξετε τις απόψεις σε μια σε 1 παράγραφο 100 λέξεων περίπου .

Μονάδες 10

(Λεπτομέρεια από τον *Ηνίοχο των Δελφών*)

(Το περίοπτο άγαλμα, με το μοναδικό βλέμμα έχει μια δική του, αποκλειστική, αίθουσα στο Μουσείο των Δελφών. Δεν αρκεί μια περαστική ματιά για να το δεις. Πρέπει να σταθείς, κοιτάζοντάς το προσεκτικά απ' όλες τις πλευρές, θαυμάζοντας ένα πλήθος από λεπτομέρειες στο σώμα και στον περίτεχνο, χάλκινο χιτώνα του.)

Παραγωγή λόγου

Σε μια γραπτή εισήγηση με θέμα *Η Επιστροφή των Ελγινείων γλυπτών στην Ελλάδα*, να γράψτε ένα κείμενο (400 λέξεις). Υποθέστε ότι η εισήγησή σας πρόκειται να παρουσιαστεί σε εκδήλωση σχετική με το θέμα την οποία οργανώνει το σχολείο σας.

30 μονάδες

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στρατηγός Μακρυγιάννης: «Γι' αυτά πολεμήσαμε!»

Είχα δυο αγάλματα περίφημα, μια γυναίκα κι ένα βασιλόπουλο, ατόφια-φαίνονταν οι φλέβες, τόσην εντέλειαν είχαν. Όταν χάλασαν τον Πόρο, τα 'χαν πάρει κάτι στρατιώτες, και στ' Άργος θα τα πουλούσαν κάτι Ευρωπαίων χίλια τάλαρα γύρευαν. [...]

Πήρα τους στρατιώτες, τους μίλησα: «Αυτά και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε, να μη καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Γι' αυτά πολεμήσαμε».

(Απομνημονεύματα, 1829 – 1850)

Πώς αντιλαμβάνεστε τη στάση του Μακρυγιάννη και ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η σημασία της;

15 μονάδες

